

Prikaz knjige

Živanović, N. (2024)
***FIEP SPECIALIZED MULTI-LINGUAL DICTIONARY, PHYSICAL CULTURE,
PHYSICAL EDUCATION, SPORT, PHYSICAL RECREATION. BOOK I.***¹

*Izdavač: Udruženje pedagoga fizičkog vaspitanja i sporta FIEP, Niš, Srbija; 484 str.
ISBN 978-86-80984-11-7*

Izdavanjem multijezičkog terminološkog rečnika, knjiga prva, na najbolji način je apostrofirano postojanje Međunarodne asocijacije pedagoga fizičkog vaspitanja (FIEP), koji deluje širom planete, sa ciljem da u središtu struke ostane čovek i njegova telesna kretnja – vežba.

Rečnik je izrađen povodom velikog jubileja - stogodišnjice postojanja Udruženja FIEP. Glavni urednik, Nenad Živanović, radio je na ideji unapređenja terminologije fizičke kulture dugi niz godina, uz konstantno promišljanje i stručnost, sa namerom da se učini boljitak struci. Multijezički rečnik je odgovor glavnog urednika i svih autora na permanentni razvoj teorije i prakse sporta i fizičkog vaspitanja, odnosno fizičke kulture, koji su zahtevali isto tako kontinuirani rad na jeziku struke, odnosno stručnoj terminologiji. Ono što je poseban doprinos ovog rečnika jeste izbalansirani pogled na struku, izbor stručnih termina i njegovog pojmovnog sadržaja, kojim se osvetljava takozvani „istočni“ i „zapadni“ pogled na struku. Tako je nastao „terminološki“ rečnik, a ne samo rečnik, jer takvo određenje omogućava da se uz jedan termin navede više definicija i više različitih pojmovnih sadržaja.

Prva knjiga Terminološkog rečnika podeljena je u dve jezičke celine: engleski i srpski odeljak. U toku su prevodi na francuski, ruski, španski, arapski i kineski jezik. Po završetku kompletne građe, biće ovo prvi projekat ovako grandioznog obima u oblasti fizičke kulture i svih njenih podoblasti. Semantičke nejasnoće u prvom objavljenom delu izbegnute su definisanjem termina na različite načine, što se i navodi na 10. strani Rečnika u uvodnom delu:

1. Doslovnim preuzimanjem iz izvora (citiranjem)
2. Parafraziranjem šireg teksta izvora koji objašnjava termin
3. Kombinacijom više izvora koji govore o istom pojmu, ili ga sagledavaju iz različitog ugla ili oblasti
4. Samostalnim definisanjem termina članova redakcije.

Autori su se trudili da selektuju definicije koje sadrže sve neophodne elemente za jasno, precizno i nedvosmisleno određenje njene semantike.

U uvodnom delu Rečnika autori navode kompletnu strukturu obrađenih termina, tako da čitaocu bude jasno iz navedenih primera šta se nalazi unutar korica:

1. Termin u jednoj oblasti

premet m – [gim]vrsta metanja (preskoka, saskoka), kada se telo obrće oko frontalne ili sagitalne ose opruženim telom (Petrović i sar., 1994, 63).

2. Termin koji ima isto značenje u različitim oblastima

kros m – [atl, fv] trka na duge staze koja se odvija preko neravnog terena (Sportovi, 2007, 9).

3. Termin sa više definicija

Sport m – 1. organizovan sistem fizičkog vežbanja, agonističkog karaktera, kojim se teži usavršavanju ličnosti radi postizanja maksimalnih sportskih rezultata (N.Ž., 2020); 2. dobrovoljni i uobičajeni kult intenzivnog mišićnog vežbanja zasnovan na želji za napretkom koji može da ide do rizika (P. de K.); 3. Svaki fizički napor, individualan ili kolektivan, vršen u cilju pobjedničkog afirmisanja superiornosti pojedinaca ili ekipa nad samim sobom ili nad nekim nepokretnim protivnikom (vreme, prostor, bilo kakav otpor), ili živim protivnikom (čovek ili životinja) (V.B.).

¹ Prikaz primljen: 7.9.2024; prihvaćen za objavljivanje: 9.9.2024.

4. Termin sa podterminima

kifoza ž – [kg] devijacija kičmenog stuba u sagitalnoj (antero-posteriornoj) ravni u torakalnom delu kičmenog stuba sa konveksitetom prema nazad; kongenitalna kifoza – kifoza sa kojom se osoba rađa, urođena; akvirirana kifoza – kifoza stečena u toku života kao posledica različitih promena koštano-zglobnog aparata i mišićnog sistema; funkcionalna kifoza – kifotično loše držanje, poremećaj isključivo lociran na muskulaturi; strukturalna kifoza – deformacija koja je zahvatila muskulaturu, ligamente i koštane segmente; kongenitalna kifoza – v. kifoza. akvirirana kifoza – v. kifoza. funkcionalna kifoza – v. kifoza. strukturalna kifoza – v. kifoza.

5. Termin istog osnovnog značenja sa varijacijama po oblastima

kugla ž – [atl, kug, pet, knt, bil, snk] predmet u obliku geometrijskog tela kugle, izrađen od čelika, drveta, kosti ili drugog materijala; atl. prečnika 11–13cm i težine 7.257kg za muškarce i 9.5–11cm prečnika i 4kg težine za žene; kug. prečnik 22cm i težina 7.258kg; pet. prečnik 7.1-8cm i težina 650-800g; knt. – prečnik 11.6-13.4cm, težina 1.59kg

6. Termin različitog značenja u različitim oblastima

kolo s – [sp, gim, pl] I sp. niz takmičarskih susreta u nekoj sportskoj disciplini kao stepen, etapa takmičenja; II gim. dva premaha izvedena jedan za drugim bez prekida kretanja (Petrović i sar., 1994, 64); III pl. osnovni oblik narodnih plesova sa međusobno kružno i u nizu povezanim neograničenim brojem plesača; zatvoreno kolo – kolo koje nema ni početak ni kraj, kada plesači čine zatvoren krug u kome uz istovetno držanje svi izvode iste pokrete i kretnje; otvoreno kolo – kolo koje je na jednom mestu prekinuto, pa mu se samim tim zna početak i kraj (V.M., 2000, 27); zatvoreno kolo – v. kolo III. otvoreno kolo – v. kolo III.

7. Kombinacije

penal m – [I (fud, fut, ruk, vat), II (odb)] I kazneni udarac koji se izvodi zbog načinjenog prekršaja u golmanskome prostoru; fud. 11 metara, fut. 6 metara, ruk. 7 metara, vat. 5 metara (Sportovi, 2007, 235); II odb. najbrži oblik upućivanja lopte u polje protivnika, kada se lopta koja je dignuta iznad nivoa mreže hvata u skoku u najvišoj mogućoj tački i što većom brzinom i što strmije upućuje u protivničko polje (<https://www.ossrb.org/recnik-odbojke-nj-z.html>).

vođenje lopte s – [koš, ruk, fud, fut] individualni tehničko-taktički element koji se koristi u fazi napada kao način racionalnog prenošenja lopte sa jednog na drugi deo terena neograničenim brojem udaraca lopte o podlogu (košarka, rukomet) ili kontakta sa nogom igrača (fudbal, futsal).

U uvodnom delu Rečnika navedene su sve skraćenice: lingvističke, sportske, kao i personalne, odnosno inicijali saradnika/autora odrednica.

Autor prvog odeljka engleskog jezika, Ken Hardman, počinje ovaj odeljak terminom:

abacus (srb. абакус) - 1 a calculation and counting board in ancient civilizations, but still used in some parts of the world, especially in Far Eastern countries. 2 a ceremonial table for precious utensils in ancient Rome.

Prvi odeljak se završava na 245. strani, terminima na poslednje slovo abecede – Z, a poslednji termin je: *zygomatic fracture* (srb. прелом зигомата) – a fracture of the cheekbone caused by a heavy blow characteristic of combat sports (boxing, kickboxing, karate, etc.).

Autor drugog, srpskog odeljka, Nenad Živanović, zajedno sa koautorima: Petrom Pavlovićem, Nebojšom Randelovićem i Dejanom Milenkovićem, počinje ovaj deo terminom:

abazija (en. abasia) – 1 nemogućnost hodanja zbog ograničenja ili odsustva mišićne koordinacije. 2 nemogućnost hodanja zbog oštećenja motoričke koordinacije.

Prvi termin u engleskom jeziku *abacus*, ovde se nalazi na drugom mestu, zbog nepodudaranja azbučnog redosleda, kojeg su se autori logično pridržavali u ćirilicnom pismu.

abakus (en. abacus) – 1 tabla za računanje i brojanje u drevnim civilizacijama, ali još uvek korišćena u nekim delovima sveta, posebno u zemljama Dalekog istoka. 2 svečani sto za dragoceno posuđe u starom Rimu.

Nije postojao način da se u strukturi terminološkog rečnika isti pojmovi nađu pod istim rednim brojevima u engleskom i srpskom jezičkom odeljku.

Poslednji pojam u srpskom odeljku je zvučni termin: *šušunova* (en. schuschunova) – u gimnastici, prelet preko pritke na dvovisinskom razboju – prednjim u nathvatu sa okretom za 180 stepeni oko uzdužne ose izvodi se raznožni prelet preko pritke sa dodatnim okretom za 180 stepeni oko uzdužne ose tela, njenim puštanjem i ponovnim hvatanjem (V.V. i sar.).

U nastavku projekta, očekuje se da iza termina, u svakom jezičkom odeljku (srpskom i engleskom), u zagradi budu dati njegovi prevodi na još pet pomenutih jezika, što bi olakšalo pronalaženje termina u svakom odeljku, odnosno na svakom jeziku, čime će se svakako olakšati korišćenje kompletnog Terminološkog rečnika.

Dat je primer koji neće ostaviti ravnodušnim nikoga ko u budućnosti bude držao u rukama ovo grandiozno delo:

Sport / fr. Le sport; ru. Спорт; es. Deporte; ar. رياضة; ch. 運動 / Le sport / ru. Спорт; es. Deporte; ar. رياضة; ch. 運動; en. Sport/ Спорт / es. Deporte; ar. رياض; ch. 運動; en. Sport; fr. Le sport/ Deporte / ar. رياضة; ch. 運動; en. Sport; fr. Le sport; ru. Спорт/ رياضة / ch. 運動; en. Sport; fr. Le sport; ru. Спорт; es. Deporte/ 運動 / en. Sport; fr. Le sport; ru. Спорт; es. Deporte; ar. رياضة/

Autor u samom uvodu naglašava praktičnu primenu ovog terminološkog rečnika, koja se ogleda u: pravilnom korišćenju stručne terminologije kako u službenoj, oficijelnoj komunikaciji, tako i u onoj svakodnevnoj, neoficijelnoj; primeni u sistematizovanom metajeziku fizičkog vaspitanja; ispravnim shvatanjem designata pokrivenih određenim terminom u nastavnim udžbenicima i ostaloj stručnoj literaturi; otklanjanju ili bar na najmanju moguću meru svedenoj mogućnosti grešaka i propusta u prevodenju literature iz ove oblasti u oba smera.

Objavljuvanjem prve knjige Terminološkog rečnika, autor Nenad Živanović dao je nemerljiv doprinos struci u današnjem vremenu gde se pomalo zaboravlja kako on sam kaže: „da je terminologija jedne struke njen ukras, u tom strukovnom ukrasu oslikava se ne samo njena sadašnjost, već sve one epohe u kojima se razvijala i stasavala kao ukras kulture jednog naroda i njeno civilizacijsko dobro“.

Terminološki rečnik će biti dragocen svima koji se profesionalno bave strukom, u školi, na univerzitetu, u sportskim klubovima i sportskim organizacijama, studentima strukovnih škola i fakulteta, novinarima i publicistima.

*Dr Ivana Markov Čikić, prof.²
Visoka sportska i zdravstvena škola,
Beograd, Srbija*

UDK: 796/799(038)=111=163.41(049.32)
796/799(038)=163.41=111(049.32)

² ✉ ivana.markov-cikic@vss.edu.rs